

Rositsa Hadzhigeorgieva
(Bulgaria, Sofia)

**Nadezhda Deleva. Spatial Prepositions in Russian and Bulgarian
(Lexicographic Aspects). Paradigma Publishing House, Sofia, 2020, 182 p.**

Abstract: This study is the first attempt at comparing lexemes belonging to the class of function words. The analysis of spatial prepositions in Russian and Bulgarian supports the proposal that dictionary entries may be viewed as an illustrative form for the presentation of the results of a comparative study. The amount of information in such a dictionary entry is more expanded and detailed: as a result of the comparative method employed a greater number of correspondences emerge which are marked by greater differentiation than those found in traditional dictionaries. The dictionary entries to be elaborated according to this proposal will be included in an active Russian-Bulgarian dictionary.

Росица Хаджигеоргиева
(България, София)

**Надежда Делева. Сопоставителное описание русских и болгарских
пространственных предлогов (лексикографический аспект). Изд.
Парадигма, София, 2020, 182 с.**

Резюме: Исследование является первой попыткой сопоставления лексических единиц из круга незначительных слов. На материале пространственных предлогов русского и болгарского языков поддерживается тезис о том, что словарная статья является наглядной формой представления результатов сопоставительного анализа. Объем представленной в ней информации расширяется и углубляется, в результате применяемой методики сопоставления выявляются больше по количеству и дифференциации соответствий, чем в словарях традиционного типа. Проекты словарных статей в дальнейшем будут включены в русско-болгарский словарь активного типа.

Росица Хаджигеоргиева
(България, София)

Надежда Делева. Пространственные предлоги в русском и болгарском языках (лексикографический аспект). Изд. Парадигма, София, 2020, 182 с.

В своята монография Н. Делева провежда съпоставително лексикографско изследване, основаващо се на концепцията за интегрално описание на езика. С избора на този подход авторката решава амбициозна задача: със средствата на лексикографията да обобщи в рамките на дадена речникова статия разнообразна по тип информация, която многократно надхвърля традиционната и позволява ефективно взаимодействие между речника и граматиката. Такава речникова статия получава облика на лексикографски портрет, отразяващ освен многопластово тълкуване на думата, лингвистични сведения за лексемата: морфологични и синтаксични; сведения за нейната съчетаемост, а също така – отделни компоненти – асерция, пресупозиция, модална рамка и др.

Този модел има своите корени в речниците от тълковно-комбинаторен тип и се отнася най-често до систематично и изчерпателно представяне на пълнозначни думи. Принципите на интегралното описание тук, водят до необходимостта от обмисляне на сложна архитектура и структуриране на речниковата статия, още повече че в монографията се изследват двупосочно (в процеса на съпоставителния анализ) лексикални двойки в посока от руския към българския език, а след това от българския към руския език. Изходният език е руският и изходните единици са руските пространствени предлози.

Стройната парадигма на пространствените отношения в граматичната система на руския език и начинът, по който тя бива представена на обучаваните, е определено изпитание за всеки преподавател, тъй като изисква особен вид организация на обемния и сложен, макар и логичен учебен материал. Обилието от пространствени предлози в тази парадигма – тяхната прецизна употреба и едновременно с това специфичност на значенията и тълкуванията са предизвикателство и за преподавателите, и за всеки преводач. За лексикографа, избрал тази тема, предизвикателството е да осмисли и координира пресечните точки на цялостната лингвистична картина, да проследи пътя от смисъла на лексикалната единица в руския език и оттам да достигне до неговото изразяване с българска лексикална единица. По този начин авторката дава изчерпателни отговори на въпросите за съответствията и вариантноста на еквивалентната лексика в предприятията от нея съпоставителен анализ. Тези лексикални портрети могат да бъдат опора в представянето на предлозите от тази парадигма, преди всичко, защото степента на съвпадение в значенията на пространствените предлози в руския и българския език не може да бъде сведена до пълна тъждественост. Авторката прилага скала от четири възможности: тъждество, включване, пресичане и непресичане, а съпоставителният анализ се провежда във формален и съдържателен план. Например съдържателно и формално тъждество се наблюдава при предлозите *р. Над – б. –над, р. Под- б. под, р. Между – б. между.*; случаи на пресичане в *р. К –б. към*; случаи на непресичане *р. У – б. край, при, под*. В съдържателно отношение съвпадат, но се различават формално *р. Из – б. от* и т.н.

Унифицирането в начина, по който се представя езиковата информация в конкретния случай имат шест зони:

1. Семантична информация – представяща тълкуването на съответния предлог чрез парафраза, отразяваща всички елементи на смисъла

2. „Илюстрации” – типични словосъчетания, представящи минималния контекст, в който се реализира руската лексема и нейното българско съответствие

3. „Валентност и модел на управлението” – проследява валентностите и граматическите форми, които образуват модела на управление на предлога

4. „Съчетаемост” – възможностите за лексикална и синтактична съчетаемост на пространствените предлози

5. „Коментари” – отнасят се до особеностите на изтълкуваното значение в един от сравняваните предлози

6. „Библиографска информация” – информация за лингвистични изследвания, в които са описани отделни аспекти на дадена лексикална единица.

Доколкото предлозите, в качеството си на служебни думи, проявяват размита семантика, в книгата си Н. Делева анализира предлозите и предложните конструкции на фона на техния общ семантичен признак. На лексикографска обработка са подложени 20 изходни пространствени предлога в руския език и техните български съответствия, в резултат на което се получават 55 руско-български лексикални двойки.

Предложената от Н. Делева съпоставителна методика има сред основните си достоинства задълбоченост, новаторство и прецизност, които водят до значителни промени в количеството и диференциацията на съществуващите съответствия на пространствените предлози в руския и българския език, отчетени в съществуващите двуезични речници от традиционен тип и предполагат разширяване на теоретичните търсения на авторката.